

2021-ieji –poeto Vytauto Mačernio metai

Parengė Neringos savivaldybės Viktoro Miliūno
viešosios bibliotekos savanorė Gabrielė Bedalytė

Vytauto Mačernio gyvenimas ir kūryba

Apie rašytoją

- Vytautas Mačernis – jauniausias literatūros klasikas, naujosios lietuvių poezijos pradininkas, vienas pačių reikšmingiausių savo kartos poetų.
- V. Mačernis gimė 1921m. birželio 5d. netoli Žemaičių Kalvarijos. Jis mokėsi Sedos vidurinėje mokykloje ir Telšių gimnazijoje, kurią baigė 1939m. Tų pačių metų rudenį įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos-filosofijos fakultetą. Studijavo anglų k. ir literatūrą. 1941m. metė anglistiką, perėjo į filosofiją, kurią studijavo iki pat universiteto uždarymo 1943m. Vokiečiams uždarius Vilniaus universitetą, V. Mačernis grįžo į tėviškę ir gyveno iki 1944m.

Pirmieji kūrybiniai bandymai

- Dar besimokydamas septintoje klasėje mokyklos ateitininkų žurnaluose „Ateities spinduliai“ ir „Ateitis“ paskelbė savo pirmuosius eilėraščius. Mokydamasis universitete, aktyviai dalyvavo Šatrijos draugijos veikloje, literatūros vakaruose, Vilniaus universiteto literatūrinėse popietėse. II-ojo pasaulinio karo metais buvo žemaičių rašytojų sambūrio narys.

Užrašymo preklas

Fakultetas priimtas į pramg semestrą

19 55 m. rugpjū mėn. 5 d.

Rektorius Prof. dr. Čičkauskis

Kanceliarijos Vairlininkas

Gruš

*1955. 12.30 priimtas Kaunoje ir Kaunoje
Kauno Universiteto Vytautavniai. Mokys
tobulinti mokymus*

Mačerinis

VYTAUTO M. GYJO UNIVERSITETAS
KAUNĖ
1940 m. rugsis semestras

2216

STUDIŲ KNYGELĖ

10196

Nr. _____

Vardas leonas Vytautas

Pavardė Mačerinis

Humanitariniai mokslai
Teologijos, filosofijos fakulteto

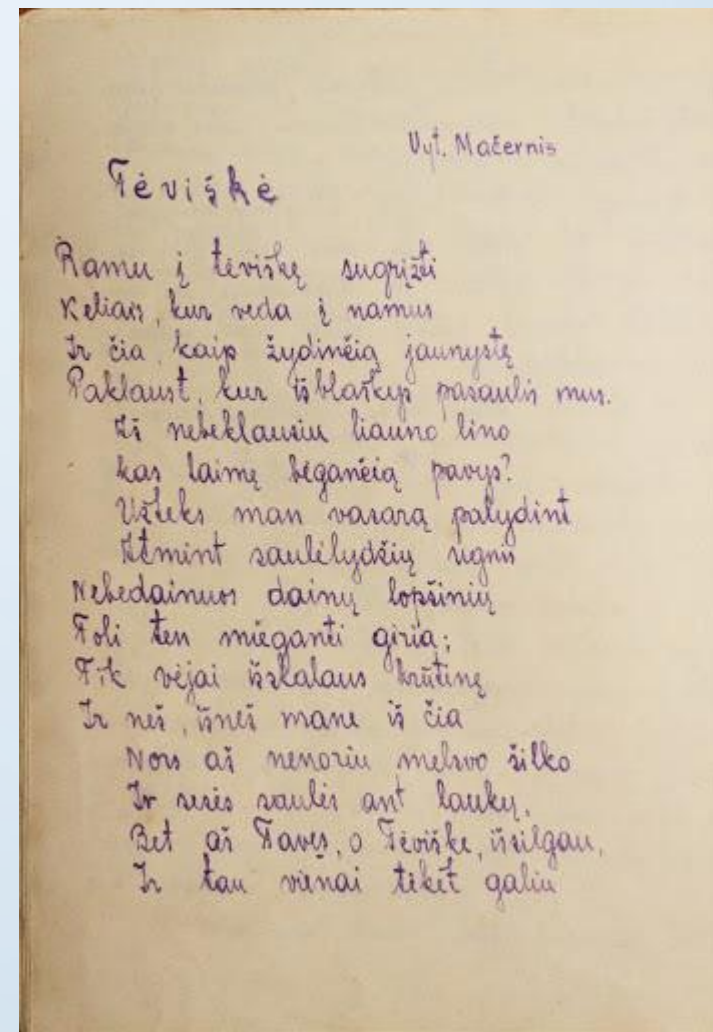
Pedagogijos, filosofijos, literatūros mokslų
literatūros mokslų skyriaus
studentas

Gimęs 1921 m. berėlis mėn. 5 d.

Tarnava k. Aludėnų v. Telšiai ap.

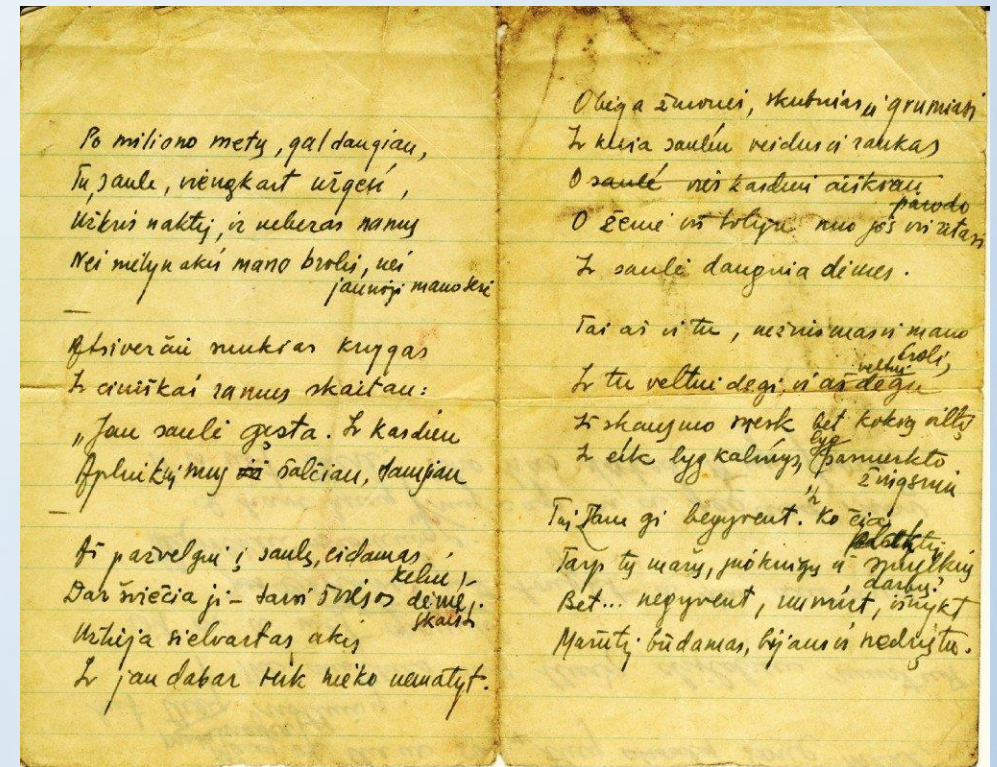
Ši knygelė išaugškime svarbi!

- Eilėraščius iš originalų persirašinėdavo kiti, nes V. Mačernio kūryba tuo metu buvo populiari moksleivių, studentų, jaunosios inteligentijos sluoksniuose. Tokiu būdu jo poezija rankraščiais ir nuorašais plačiai pasklido po Lietuvą dar iki poeto mirties.

V. Mačernis – koks jis?

- Vytauto Mačernio kūryba - didelių vertybių, gyvenimo prasmės ieškančios, besikankinančios, abejojančios ir vėl nušvintančios sielos istorija.
- Jo poezija priklauso humanistinei filosofinei lietuvių literatūros tradicijai.

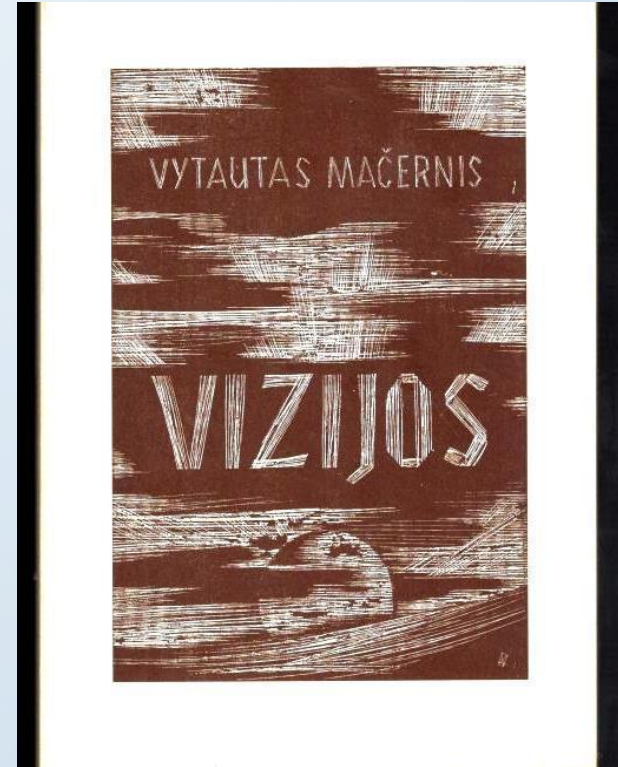

Kūryba

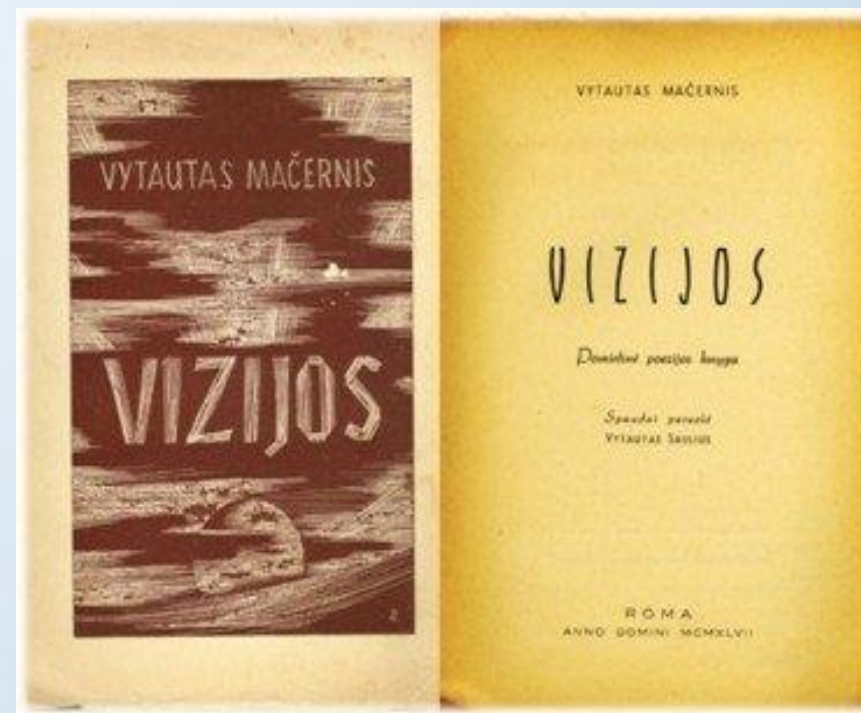
- Vytautas Mačernis - ciklų poetas. Pabaigtas vienintelis ciklas - „Vizijos“, peržiūrėtas, taisytas, mašinėle perrašytas 1944 metų pavasarį, su ranka įrašyta dedikacija P. Jurkui. „Metų“ ciklą sudaro metų laikų sonetai: „Rudens sonetai“, „Žiemos sonetai“, „Pavasario sonetai“ ir du „Vasaros sonetai“. Cikliški yra „Trioletai“, „Songs of Myself“ giesmės, „Canto“. Pagaliau ir „Žmogiškoji komedija“, nors pabira ir fragmentiška. Matoma žanrų skalė: vizija, sonetas, trioletas, giesmė, ironiškas fragmentas, filosofinė miniatiūra.

“Vizijos”

- **Vizijos** – tai, reikšmingiausias V. Mačernio eilėraščių ciklas. Poetas jį rašė labai jaunas, vos aštuoniolikos – dvidešimt vienerių metų. Atkakliai ieškojo atsakymų į jaunystėje iškilusias klausimus: kodėl žmogus ateina į šį pasaulį, kokia gyvenimo prasmė? Mąstyti jam padėjo skaitytos knygos.

- „Vizijas“ galima pavadinti savotiška dvasine poeto autobiografija, kurioje filosofiniai apmąstymai susipina su senos žemaitiškos sodybos realijomis, genčių likimu, su autoriaus atsiminimais, peraugančiais į regėjimus, kupinus poezijos ir spinduliuojančios prasmės.

“Metų” sonetai

- Antras brandžiausias ir didžiausias poetinis ciklas yra „Metų“ sonetai. V. Mačernis nespėjo jo užbaigti. Ciklas apima labai plačios tematikos eilėraščius, nieko bendro neturinčius su jungiančiu pavadinimu. Sonetai lyg papildo, praplečia, „detalizuoja“ tą pasaulį, tuos motyvus bei apmąstymus, kurių užuomazgos bei ištakos yra „Vizijose“.

- Vytauto Mačernio „**Metų sonetuose**“ apmąstoma žmogiškosios egzistencijos prasmė, žmogaus būties esmės stabilumas ir realumas. Dviejuose ketureiliuose sukuriama vaizdi lyrinio subjekto situaciją, nusakoma savijauta, o trieiluose meninio vaizdo lieka nedaug – ši savijauta perkeliama į filosofinį lygmenį – plėtojama filosofinė tema ir klausimai.

- „Man patiko tik vandenys gilūs“,- sakoma ketvirtajame „Žiemos sonete“, ir ši frazė yra poeto dvasinė vertikalė, bent iš dalies artima V. Mykolaičiui-Putinui. Aukštumos, kalnai ir gilūs vandenys. Bet ir pelkė, gimtųjų vietų realija, poetinama nuojautų, kad pelkės yra gyvieji muziejai, reliktinės žemės vietos, keliančios ypatingą nuotaiką: „Pelkės kvepia. Kažin koks svaiginantis ir slaptas tvaikas, kyląs iš gelmių. /Negaliu jums pasakyti, kaip man patinka plačios, neapbrėpiamos, bekraštės pelkės“ („Songs of Myself“, XIII).

„Mūsų gyvybės upė“

- V. Mačernio laiškuose mylimajai, jo straipsniuose matome sąmoningą gyvenimo kelio ieškojimą. Studentiškame pranešime „**Mūsų gyvybės upė**“ Mačernis rašė apie kuriančiųjų pareigą žemdirbių bendruomenei, dvasinį vadovavimą tautai. Poetas, anot jo, turi išreikšti tautos gyvybinę jėgą, turi kalbėti apie tai, iš kur jis kyla. Pats bandė suvokti savo žemaitiškumą, save kaip ūkininkų vaiką, aprašyti savo krašto šaknis.

V. Mačernio laiškas sužadėtinei Bronei Vildžiūnaitei

- Leidimą gavau... Šiandien vakare išvažiuoju. Už viską dėkoju tik Tau, ypač dabar. Aš tikiu, Tu sėdi jau namuos, arba kur nors pas Daną Kriukelytę. Šįryt truputiuką pašalo, aplinkui dangus pilkai melsvas, o Vilnius toks tylus turbūt, kad Tavęs nėra. Einu gatvėmis ir žinau, kad niekur Tavęs nebesusitiksiu. Tau tegu neatrodo, jog aš esu sentimentalus. Ne, niekad! Niekados aš nesu sentimentalus, ką rašau, yra tikra ir išgyventa, niekur nėra išpūsta. Jaučiuosi truputį pavargęs. Kai rūpinausi leidimu, visai negalvojau apie namus. Dabar, kai rengiuos namo, mano akyse iškilo namai, laukai ir visa tai, kas sudaro mane. Aš esu juk išaugęs kaime ir tikrai žinau, ką reiškia žmogui kaimas, gamta, jos kiekviena kalva, upeliukas, medis, takas, tolumoje bažnyčios bokštai. Šitie visi dalykai yra mano sudedamosios dalys, yra mano aš, visa kita yra tik pridėtiniai dalykai. Manau, kad būdamas namuose parašysiu šeštą ir keletą kitų eilėraščių. Aš džiaugiuos, kad Tavęs nebus. Man bus skaudu, aš tai jausiu kiekvieną momentą ir tas vers mane kalbėtis pačiam su savim: t.y. rašyti. Šiuo atžvilgiu aš baisus realistas, aš išnaudoju savo skausmą ir iš jo gaminu tai, ką nėra iš ko kito nepagaminsi. Tavo artumas daro mane patenkintą, laimingą, aš kažkaip nebesistengiu, nes atrodo visa jau turiu. Aš taip buvau su Tavim supratęs, kad iš karto pajutau, kad Tavęs nėra. Žinoma, Tu gal šito taip realiai nepajusi. Nebūk per daug gudri ir apskaičiuojanti. Gudrumas nėra geriausias dalykas: kai tik užeis noras, tuoj ir rašyk man, o nelauk, kad aš pirmas Tave laiškais apipilčiau. Tačiau jeigu niekada neateis noras rašyti, tai visai geriau nerašyk. Nėra jokie reikalo jausti pareigą į laišką atsakyti laišku. Jeigu iš vidaus niekas neverčia – tuščias popierio gadinimas. Žinok, kai aš nenorėsiu rašyti, tai ir nerašysiu. Jeigu nejausiu malonumo Tau rašydamas, tai nėra vieno laiško iš manęs nesulauksi. Dabar oficialiai: Gerai praleisk šventes, per daug nenusigerk kur nors, nepersišok, o būdama linksma linkėk man pasikankinti paties savo labui. Be kančios, tiesiog fizinės, aš neparašau pusantros eilutės. Kūryba man – sunkiausias katorgos gyvenimas. Tai kas gražu, yra mano sielvarto atžymėta.

Vytautas

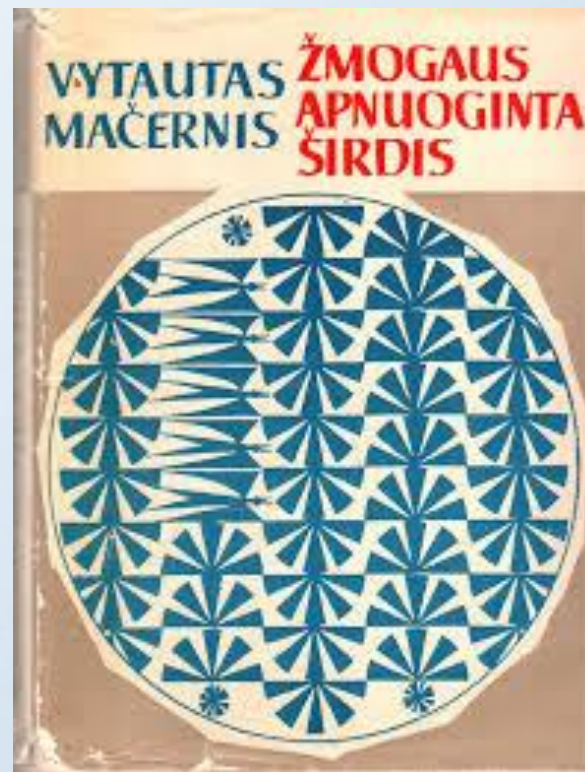
P. S. Tiesa, Danai linkėjimų! Aš jai jaučiu didelį draugiškumą!

V. Mačernio ciklas „Songs of myself”

- Šis ciklas „Songs of myself“ (Dainos apie save) giminingas su „Vizijomis“. Čia poetas perteikia savo melancholiškas nuotaikas.
- Prozos kūrinuose V. Mačernis daugiau giliasi ne į realistinę aplinką, realistines detales, o į filosofinę žmogaus egzistencijos prasmę. Šios novelės patraukia savo novatoriškumu.

„Žmogaus apnuoginta širdis“

- Parašė filosofinės poemos „Žmogaus apnuoginta širdis“ pradžių, nemažai vertė iš užsienio kalbų. „Žinau, kad žemėje yra vieni namai, kuriems dabar ateina rytas nuostabus, Ten ilgesingai gieda prietemoj gaidžiai, Ir ūkininko žingsniai aidi ten aplink namus“.

Garso įrašas, kuriame V. Mačernio eiles skaito Valentinas Masalskis

<http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1002725273>

Vytautas Mačernis žuvo labai jaunas

- Bolševikų armijai artėjant, V.Mačernis nusprendė trauktis į Vakarus, ir, 23-jų tesulaukęs, žuvo nuo patrankos sviedinio skeveldros prie Žemaičių Kalvarijos 1944m. spalio 7d. Palaidotas Šarnelėje, ant Žvyrinėlio kalnelio. Laidotas laikinai, – vežti į Žemaičių Kalvarijos kapines neleido miestelį užėmę rusai kariškiai. Poetas liko gulėti tėviškės kalnelyje. Kelią prie kapo rodo dvi meniškos rodyklės. Palaidojimo vietoje yra poeto antkapinis akmuo.

„Akmeninės vizijos“

- Mėgstamiausiose jo vietose iš žemės žvelgia „Akmeninės vizijos“ (meistras – V. Raštikis).
- Akmeninės plokštelės su eilėraščiais mini poeto gimtąsias vietas:
- **Pirmoji vizija**
„Ir aš matau gimtinį šiaurės kelią...“ – pirmosios Šarnelės mokyklos vieta.
- **Antroji vizija**
„Pasilenkiu prie žemės ir stebiu...“ – Piliakalnis. 1938 metai – Vytauto brolis Vladas savanoriu išeina kariuomenėn. Ant piliakalnio išleistuvės.
- **Trečioji vizija**
„Aš pažvelgiau į tėviškės laukus...“ – Mileikos ežeras, mėgstamiausia Vladislovo Mačernio šeimos vieta.

- **Ketvirtoji vizija**
„Didžiajam kambary prie stalo...“ – poeto tėviškė.
- **Penktoji vizija**
„Laukuose degė saulė...“ – gandrąlįzdis miške ant girios kalno.
- **Šeštoji vizija**
„Sodybą gaubė vasaros šilta naktis“
- **Septintoji vizija**
„Tiktai giliam vidunakty...“

